

Posudek vedoucího na bakalářskou práci „Akademické aspirace studentek gymnázií ve třetím ročníku“ (Alexandra Palisová, 2024)

vypracoval: Ondřej Špaček, Ph.D.

Bakalářská práce Alexandry Palisové se zaměřuje na stále aktuální téma vzdělanostní reprodukce, konkrétně empiricky zkoumá to, jak studentky gymnázia uvažují o své budoucí vzdělanostní dráze, o studiu vysoké školy a s tím spojeným rozhodování. Práce vychází z úvahy o aspiracích a jejich sociální podmíněnosti a klade si otázky, jak studentky rozumí hierarchiím ve vzdělávání, jaké významy si spojují s vysokým školstvím a jakou roli v těchto otázkách hraje rodina a sourozenci. Práce se opírá o šest rozhovorů se studentkami jednoho pražského gymnázia. V analýze se autorce podařilo dobře ukázat to, do jaké míry mají studentky internalizované hierarchie akademické hodnoty různých vzdělanostních trajektorií. Zároveň ale poměrně překvapivě studentky spojují hodnotu studia vysoké školy pouze s možnostmi lepšího pracovního uplatnění.

Předložená bakalářská práce působí v mnoha ohledech smíšeným dojmem. Z pozice vedoucího práce musím poznamenat, že na jednu stranu postup zpracování byl doprovázen standardním konzultováním, na druhou stranu se ne vždy podařilo nacházet vzájemné porozumění v tom, jakým způsobem dále pokračovat. Zpětná vazba, kterou jsem se snažil poskytnout v jednotlivých krocích řešení – od východisek práce po plán empirického výzkumu až po analýzu – často nebyla zapracována či zohledněna. Autorka často volila cestu, ke které dospěla na základě vlastního uvážení a navzdory diskuzím, které jsme během konzultací měli. To by samo o sobě nevadilo, ale zvolená cesta často nebyla dostatečně promyšlená ani argumentovaná. S tím jsou pak spojeny hlavní problematické momenty práce.

Východiskům práce se nedaří vystavět přesvědčivé zakotvení výzkumné otázky. Toto zakotvení pak citelně chybí v analytických kapitolách, kterým by prospělo jasnější využití konceptuálního a teoretického aparátu pro interpretaci výpovědí studentek. Velká část analýzy má tendenci spíše jen převyprávět to, co studentky říkají, bez interpretačního vztažení k relevantním otázkám spojenými s nerovnostmi a vzděláváním. Na druhou stranu se ale daří formulovat i nosné postřehy, např. při rekonstrukci hierarchií, které samotné studentky bezprostředně aplikují na různé vzdělávací dráhy.

V otázce samotného empirického výzkumu vzbuzuje nejvíce otázek vytvořený vzorek. Na první pohled upoutá jeho spíše malý rozsah, a to i s ohledem na spíše krátkou dobu trvání jednotlivých rozhovorů. Přitom vymezená skupina je poměrně jednoduše dostupná a autorka měla zajištěný přístup do terénu, malý vzorek tak není příliš snadno obhajitelný. Přesvědčivost přeci jenom může zvýšit poměrně vysoká homogenita vzorku (jedno gymnázium, pouze studentky apod.), nicméně samotné toto úzké vymezení není v práci řešeno, interpretačně využito či argumentováno. Není tak příliš jasné, jak chápat zjištění práce v rámci specifík daného vzorku, jaký rozměr vytyčené výzkumné otázky nám může takto úzký vzorek pomoci dobře zachytit, a jaký naopak ne.

Z formálního hlediska práce odráží osvojení základních postupů akademického textu. Jazykově je text na mnoha místech nepříliš obratný. Zejména (nikoli ale pouze) úvodní část práce obsahuje řadu pasáží s tezemi, které jsou přinejmenším problematické (např. první věty celého textu, str. 6). Textu by obecně prospěla důkladná jazyková redakce.

Celkově text splňuje nároky kladené na bakalářskou práci a autorka prokazuje osvojení základních principů akademického textu. Samotné zpracování snižuje nedostatečné osvojení si sociologických

východisek studia vzdělávacích nerovností. Analýza rozhovorů je v tomto více intuitivní než sociologicky podložená. Výzkum je navíc oslaben poměrně malým rozsahem vzorku bez náležitého promyšlení a/nebo argumentace způsobu jeho konstrukce. Z těchto důvodů práci doporučuji k obhajobě, navrhuji ji hodnotit známkou dobře, případně velmi dobře s ohledem na průběh obhajoby.

V Praze dne 13. 8. 2024

Ondřej Špaček, Ph.D.